

5. 6. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

I povinnost zaplatit soudní poplatek lze uložit pouze zákonem

Dnes chci představit hned dva nálezy Ústavního soudu, které na sebe úzce navazují věcně i časově. Jedná se o nálezy ve věci soudních poplatků z odvolání v řízení o náhradu škody podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. V obou případech se stěžovatelé nejprve domáhali u obecných soudů náhrady škody proti státu podle výše uvedeného zákona. Podrobněji popíšu nálezy ze dne 21. 5. 2019 sp. zn. IV. ÚS 3283/18.

Stěžovatel vede proti České republice - Ministerstvu spravedlnosti spor o zaplacení částky přesahující šest milionů korun z titulu tvrzeného nároku na náklady právního zastoupení a hotové výdaje stěžovatele a jeho právního zástupce, ušlý zisk za dobu strávenou ve vazbě, náhradu škody na zdraví, náhradu další škody a zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním ve smyslu shora citovaného zákona. Obvodní soud pro Prahu 2 žalobu z větší části zamítl. Stěžovatel proto podal odvolání a usnesením obvodního soudu byl vyzván k zaplacení soudního poplatku za předmětné odvolání ve výši 78 088 Kč dle položky 22 odst. 1 a 2 Sazebníku soudních poplatků (poplatek byl vyměřen podle hodnoty sporu). Městský soud v Praze po námitkách stěžovatele dospěl k názoru, že celkem soudní poplatek z odvolání podaného stěžovatelem činí 21 591 Kč. Poté se stěžovatel obrátil na Ústavní soud. Ve své ústavní stížnosti především uvedl, že nebrojí proti výpočtu výše soudního poplatku, ale proti samotné údajné existenci povinnosti uhradit soudní poplatek za odvolání.

Ústavní soud připomíná, že žaloby podávané proti státu na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci byly dosud osvobozeny od soudních poplatků. Novelou zákona o soudních poplatcích provedenou zákonem č. [296/2017](#) Sb. bylo z § 11 odst. 1 písm. n) zákona o soudních poplatcích vypuštěno ustanovení o osvobození od soudních poplatků ve věcech náhrady škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci a sazebník soudních poplatků byl naopak doplněn o položku 8a, která výslovně stanoví, že za návrh na zahájení řízení o náhradě škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření nebo nesprávným úředním postupem se poplatek určuje paušální částkou ve výši 2 000 Kč.

Z argumentace obecných soudů je zřejmé, že při aplikaci uvedených ustanovení zákona o soudních poplatcích vyšly pouze ze záměru zákonodárce zrušit předmětné ustanovení § 11 odst. 1 písm. n) o osvobození od poplatku, a aniž je pro to v textu tohoto zákona náležitá opora, tak z toho dovodily povinnost platit poplatek i za odvolání.

Dle Ústavního soudu zavedení soudního poplatku v prvním stupni ve výši 2 000 Kč sleduje legitimní cíl a umožňuje efektivně omezit nadměrné zatěžování soudní soustavy tam, kde to zjevně neslouží k možné ochraně práv. Jde-li o uplatnění poplatkové povinnosti rovněž pro řízení odvolací, jeví se závěry obecných soudů jako excesivní, neboť je zřejmé, že vyměření soudního poplatku za odvolání podle hodnoty předmětu sporu (pro které nota bene není v zákoně opora) oproti soudnímu poplatku za zahájení řízení s ohledem na možný až „odstrašující“ účinek se jeví již samo o sobě jako extrémní a neodpovídá zjevnému úmyslu zákonodárce vyjádřenému v samotném textu novelizovaného zákona

ve formě vypuštění ustanovení o osvobození od soudních poplatků v předmětných sporech ve výčtu § 11 odst. 1 a současně stanovením paušální částky 2 000 Kč pro zahájení řízení v nové příloze 8a tohoto zákona. Ústavní soud zdůraznil, že novela provedená zákonem č. [296/2017](#) Sb. se právní úpravy odvolání nikterak nedotkla, a rovněž důvodová zpráva dopady do sféry odvolacího řízení nikde v textu neuvádí. V kontextu ústavně zaručeného práva na přístup k soudu je proto třeba učinit závěr, že nevyplývá-li z textu zákona zpoplatnění odvolání v řízeních o žalobách proti státu na náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci, jde o návrh nezpoplatněný, a to proto, že tuto povinnost zákonodárce zcela jasně, určitě a srozumitelně nevyjádřil.

Ústavní soud ze shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že postupem obecných soudů při výkladu předmětných ustanovení zákona o soudních poplatcích byl nadměrným zásahem ztížen přístup stěžovatele k soudu při podání opravného prostředku při domáhání se ústavně zaručeného práva na náhradu škody podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Proto rozhodnutí obvodního i městského soudu zrušil.

Ke stejnému závěru s obdobným odůvodněním dospěl Ústavní soud i ve svém nálezu ze dne 23. 4. 2019 sp. zn. I. ÚS 1415/18.

Úplná znění nálezů jsou k dispozici >>>[zde](#) a [zde](#).

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Průlomový postup Ústavního soudu ve věci práva na zákonného soudce a spravedlivý proces](#)
- [Limity přístupu k Ústavnímu soudu při ustanovení procesního opatrovníka](#)
- [Judikatura ÚS ve věci udělování státního občanství](#)
- [Nález Pl. ÚS 2/25: když Ústavní soud dokáže být skutečným ochráncem lidské důstojnosti](#)
- [Mobilizace ozbrojených sil v ČR a postavení odmítačů boje: právní analýza a návrhy legislativních úprav](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Make Důvodová zpráva great again](#)
- [Nález Ústavního soudu k privilegovanému postavení pohledávek státu v insolvenčním řízení](#)
- [Další „válka“ soudů - tentokrát o tarifní hodnotě ve věcech neoprávněných zásahů do osobnostních práv](#)
- [Pravý souběh funkcí - Ústavní soud vyjasnil otázku kogentních limitů smluvní volnosti](#)